

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za člana
izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni
z štampiljko dotične
organizacije.Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine
proste.

Po potu socialne reakcije.

V eni prejšnjih številkih »Delavca« smo govorili o Uredbi o odpiranju in zapiranju trgovin in delavnic. Zakon o zaščiti delavcev je določil 8-urni delavnik, ki je bil, četudi se ni točno izvajal, vsaj na papirju, po zakonu priznan. A nova Uredba pa še to odpravlja in določa delovni čas za pomožno osebje na 9 in 10 ur. Poleg tega je pa dovoljeno, da se podaljša ta 9- in 10-urnik še tudi na 11 in 12 ur, a posebne razmere med vrstami te Uredbe dovoljujejo še daljši delovni čas kot 12 ur.

Za železniško pomožno osebje, govori Uredba, je določen 8-urnik dnevni ali 48 ur tedensko. K temu še ima 8-urnik pomožno osebje drugih strok, ki se računa k napornim, kakor delavci v rečnih in morskih pristaniščih, v tunelih, v grafičnih obratih, v pralnih perila in zavodih za kemijsko čiščenje in barvanje obleke in perila, v usnjarnah, v livarnah in urarskih, juvelirskih, zlatarskih, kovaških, ključavničarskih, kotlarskih obratih, v obratih za brušenje rezil, v kamnosekih, v pekarnah, pri natakarskih opravilih, v obratovalnicah, kjer delajo s svincom in živim srebrom in še v par drugih. Tukaj velja še vedno 8-urnik, a kako se bo izvajal, se je pokazalo že pred uveljavitvijo Uredbe, ko je veljal še neokrnjeni Zakon o zaščiti delavcev. **Odvisno pa je največ od zavednosti in energije delavstva samega, to je, od moči strokovnih organizacij.**

V trgovskih in obrtnih obratovalnicah pa velja 9urnik, ali 54 ur tedensko.

V prodajalnah življenskih potrebščin, kolonijalnega, delikatesnega in specerijskega blaga in v kramarskih obratovalnicah velja 10-urnik ali 60 ur na teden. Sem spadajo še podjetja za prevažanje blaga z vozovi vseh vrst in s čolni in podjetja, ki se bavijo s pletarstvom.

V delovni čas se ne šteje odmor med delom.

Da pa se te določbe lahko po paragrafsko obrnejo tako, kakor je ugodno za delodajalca, določa čl. 33 in 34, da se vključ predpisom sme podaljšati delovni čas pomožnega osebja za 1 ali 2 uri na dan, če to kaže potreba.

V pekarnah pa je prepovedano ves dan ob nedeljah in praznikih izdelovati kruh in pečivo. Pa tudi tu so izjeme, ki to dovoljujejo. Sicer je podaljšanje določbe delovnega časa smatrati za prekočasno in jih kot take plačevati, **ali odvisno je zopet od zavednosti delavstva t. j. moči organizacije, da se to uveljavlja.**

Ponočno delo je prepovedano za ženske brez razlike starosti in mladoletnim delavcem pod 18. leti starosti, vendar so gotove izjeme, ki to zopet dopuščajo. Zato treba, da so naše organizacije močne, da se tistih »gotovih izjem« kapitalist ne bo posluževal kakor se mu bo zdelo.

Glad in pogin — ustrahovalno sredstvo.

Rudarje v trboveljskem revirju so pribili dobesečno na križ. Kar počenjata Trboveljska premogokopna družba in vlada z našim rudarskim proletarijatom, ne najde primere niti v Kongu.

Zasluge naših rudarjev je celo takrat, ko na vso moč delajo, tako nezadosten, da gladujejo dobesečno vsakdanji kruh. Sedaj so pa našli še nov način izstradanja in upropaščanja delavstva. Svoje

Res je sicer, da se dogodi, da se mora prekoračiti fiksirane določbe. Res pa je tudi, da Uredba nikjer tega izrecno ne določa, da se morajo ti izjemni slučajji potem plačati s 100%, nego samo pravi, da se to potem plačuje kot čezurno delo. A če se ne? Kaj potem? Če delavec neče upoštevati zahteve delodajalca, da prekorači določeni delovni čas — ga delodajalec vrže na cesto. Če pa delodajalec ne plača nadurnega dela, se mu nič ne zgodi. Ker Uredba sicer o kaznih v tem slučaju opozarja na odredbe zakona o zaščiti delavcev in njegovih dopolnitvah, vendar se te odredbe izvršujejo le zopet po zavednosti delavstva, to je po moči organizacije.

Iz tega kratkega mimobežečega pregleda se stavlja pred nas, slehernega delavca, pojav, ki nam glasno kliče:

Proletarci, organizirajte se, vsi do zadnjega v razredno borbene organizacije. Bodite solidarni, vsi za enega, eden za vse. Ta Uredba nam kaže, da bo veljalo vedno in povsod le toliko in to, kar bomo organizirani z odločnostjo zahtevali.

Socialna reakcija ne udari naenkrat. Tega se kapitalisti še boje, naenkrat udariti, ker vedo, da bi se zgodilo nekaj, kar bi jo zlomilo. Zato delajo korak za korakom. Danes še gotovim strokam puščajo 8-urni delovni čas. Jutri pa ga že lahko vzamejo. Uredba ima nekatere določbe, ki so v korist delavstva, ali to se bo, kakor že povedano, izvajalo le, če bo delavstvo, če bodo organizacije močne.

Da je Zakon o zaščiti delavcev bil slabo ali nič izvajan, je bila dosti krivda delavstva, ker ni z organizirano močjo prisililo kapitaliste k izvajanju. Sedaj so kapitalisti, videč našo neorganiziranost, ta zakon okrnili. Ni jim še škodoval, a bali so se ga, pričakujoč, da proletarijat vstane. Zato ga treba prej okrniti in položoma položiti v arhiv.

Naj ne bo ta molčeč, indirektni opomin, okrnitev Zakona o zaščiti delavcev in nova Uredba o 10-urniku, zaman. **Organizirajmo se.** Organizirajmo se v razredno-borbenih strokovnih organizacijah, ker težki časi nastajajo. Mi sami smo naša moč, zato se strnimo, da bomo močni, da zaščitimo svoje pravice, da zaščitimo svoje otročiče, žene in sebe pred nastopajočo socialno reakcijo. Ne glejmo na to novo Uredbo kakor na osamljen slučaj, ki tangira samo interese delavcev gotovih kategorij. Stvarno pomeni ta Uredba široko cesto, po kateri bo udarjala socialna reakcija na desno in levo po delavstvu in lomila proletarsko fronto. Uredba ne pomeni samo nevarnosti za gotove kategorije, nego za ves delavski razred. **Zato se mora v borbi proti temu angažirati ves proletarijat, da se odbije napad.**

Zato še enkrat: Vsi v organizacijo!

spore zaradi dobave premoga rešujejo s tem, da morajo neprosto-voljno štrajkati.

Kako naj rudarji ta čas živijo, pa se živ krst ne vpraša.

Ali se je že kje videlo, da se izrablja ljudski glad kot presijsko sredstvo na lastno vlado in to perijodično, in da ni te infamije sram ne trboveljske družbe, ne vlade?

Trboveljska družba in vlada ubijata s takim početjem njim izročene

delavce in državljane. — Trboveljska družba in vlada bi spadale na zatožno klop, če bi sodniki storili svojo dolžnost. Zakaj, ni uboj samo to, če se ponoči ubije in oropa človeka, še večji uboj je, če se na desetisoče ljudi, če se njihove otroke obsodi na glad in smrt — zato da služi ta glad in ta smrt kot špekulativno sredstvo pri medsebojnih trgovskih in korupcijskih mešetarijah.

Proti takemu, v nebo vpijočemu početju, ki je sramota za narod in za državo in za ves svet, mora dvigniti svoj ogorčeni protest vsa poštna javnost. Na prisilnem brezdrlju in gladu naših rudarjev in njihovih družin ne boste gradili svojih trgovskih naklepov in špekulacij. Povsod skušajo vsaj vlade same prepričati prisilno štrajkanje v podjetjih — naše vlade pa ni sram, da morajo cele mase delavcev pohajati, ker ji nekaj ne gre v račun. Ali ni znala vlada prej urediti svojih odnošajev in računov, in prisiliti družbo na kolena, če ji nekaj ni prav?

Toda družba ima za seboj francoski kapital in takemu gospodu se je kot »svobodna in neodvisna drža-

va« težko upirati. Mnogo lažje je obsoditi lastne državljane na perijodično gladovanje, na trajno propadanje. Mnogo lažje, ali zato toliko bolj sramotno!

Delavstvo mora spričo tega zahtevati najmanj to, da se mu dnevi prisilnega brezdrlja plačujejo. Ni delavstvo krivo ustavitve dela. Ono hoče dela in vlada, odnosno ministrstvo prometa potrebuje premog. Če že hočete, da vam brezposelno delavstvo služi kot ustrahovalno sredstvo, pa ga plačujte, ne pa, da iz njegove bede in lakote kujete kapital!

Ogromni so profiti Trboveljske družbe. Njene bilance si oglejte! Na gladu zgrajene bilance in dobički! In še naj potencirani glad naših rudarskih družin služi kopičenju večjih in večjih profitov.

Dosti! Vso poštno javnost, v prvi vrsti ves zavedni proletarijat kličemo, da solidarno nastopi proti takemu v nebo vpijočemu početju kapitalistične družbe in naših vlad. **Plačajte izstradanim rudarjem njihove proti svoji volji in brez potrebe izgubljene delovne dneve!**

K vprašanju zaščite naših delavcev v Nemčiji

Ko je bila Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani od ministrstva zunanjih del obveščena, da se bodo začela med jugoslovansko in nemško vlado pogajanja o posebni konvenciji glede zaščite in zavarovanja delavcev, je Delavska zbornica takoj izdelala načrt, kaj naj ta konvencija obsega. Vprašanje zaščite delavcev v Nemčiji je tako važno in nujno vprašanje, da je potrebno, da se zanimajo zanj vsi organizirani proletarci. Zato objavimo tukaj ta načrt Delavske zbornice za Slovenijo.

Glavna vprašanja, govori ta načrt, o katerih se bo ob tej priliki razpravljalo, so sledeča:

1. Vprašanje izplačila nezgodnih in invalidnih rent za one delavce, ki se povrnejo v domovino.
2. Vprašanje izplačila podpor za slučaj bolezni.
3. Vprašanje podpor v slučaju nezaposlenosti in ekonomske krize.
4. Vprašanje javne podpore in repatriiranja.
5. Vprašanje ljudsko - šolskega pouka.
6. Vprašanje pravnega statuta izseljeniškega poslanika.
7. Vprašanje, ali bi se želelo favorizirati izseljevanje naših poljedelskih in sezonskih delavcev v Nemčijo, vprašanje organizacije, zaščite in garancije zaslužka za te delavce.

Z ozirom na to naj ponovimo najprej, kar smo že večkrat povdarii, da živi v Nemčiji zelo veliko naših rojakov, ki so na konvenciji, kakor se sedaj pripravlja, živo zainteresirani.

K posameznim zgoraj navedenim točkam pripominjamo:

Ad 1. V pogledu nezgodnih in invalidnih rent je vprašanje reciprocitete najvažnejše za rudarske delavce. Tozadevne obojestranske zakonite določbe so:

Reichsknappschaftsgesetz z dne 1. julija 1926 (Reichsgesetzbl. I. Nr. 45 S 369.) določa glede inozemcev v čl. 93, da so inozemci proti nezgodam in invalidnosti sicer enako zavarovani kot domačini, da pa se jim renta ne izplačuje, ako bivajo prostovoljno stalno v inozemstvu. Bratovske skladnice morajo dati takim inozemcem odpravnino v iznosu trikratne letne rente. Vlada lahko

odobri z odobritvijo narodne skupščine, da se plačujejo rente v tiste države, ki postopajo tudi z nemškimi državljani tako. Naš pravilnik o bratovskih skladnicah določa enako, da so zavarovani proti nezgodam in invalidnosti tudi inozemski rudarji. Glede izplačevanja rent v inozemstvu pa določa čl. 108. lit. 3., da se izplačevanje rente ukine, ako se uživalec nezgodne rente ali pokojnine kot inozemski državljani vrne stalno v svojo domovino. Če gre uživalec nezgodne ali pokojninske rente za stalno v inozemstvo, mu sme glavna bratovska skladnica na njegovo prošnjo v opravičljivih primerih dati odpravnino v višini enoletne nezgodne rente ali pokojnine.

Za ostale panoge urejajo vprašanje slično § 111 našega zakona o zavarovanju delavcev in §§ 1313, 1314, 1316 in 1317 Reichsversicherungsordnung.

Za naše delavce je vprašanje reciprocitete važno iz sledečega razloga:

So slučajji, ko so nezgodne in invalidne rente nižje, kakor eksistenčni minimum. V teh slučajjih so prisiljeni rentniki iskati pomoči pri svojcih. Če so svojci v domovini, se morajo povrniti tudi rentniki v domovino. Pri tej priliki se odrekajo ti često rajše rentam, kakor pa izdatnejši pomoči od svojcev.

Ker je naše rudarsko zavarovanje tudi materialno enako nemškemu, ni zadržka, da se sprejme v konvencijo določba: **Obe pogodbeni strani se zavežeta, da se bodo izplačevale rente, ki jih izdajajo v obeh državah bratovske skladnice za slučaj nezgode in invalidnosti, tudi v inozemstvu.** Enako se morata tudi obe državi zavezati, da bosta plačevali nezgodne rente, ki so priznane na eni strani na podlagi zakona o zavarovanju delavcev, na drugi strani po Reichsversicherungsordnung. Ne bo pa najbrž mogoče doseči izplačila invalidnih in starostnih rent po Reichsversicherungsordnung, ker odgovarjajoče starostno zavarovanje pri nas ni izvedeno.

Ad 2. V bolniškem zavarovanju je izplačilo podpor v inozemstvu manjše važnosti. Glede bolniškega zavarovanja samega pa se postopa po obeh zakonih enako z inozemci, kakor z lastnimi državljani.

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Uamjamči
pristnost in jakost!

Ad 3. Reciprociteta pri dajanju podpor v slučaju nezaposlenosti in ekonomske krize je za naše delavstvo v tujini silne važnosti.

Pripomniti pa je, da zahteva nemška novela k naredbi o skrbi za nezaposlene z dne 13. februarja 1924, da se daje brezposelna podpora inozemcem le, ako daje njih domovinska država nemškim brezposelnim enakovredne podpore. Ker podpore, ki jih dajejo naše borze dela na

podlagi uredbe z dne 10. decembra 1927 št. 281, materialno niso enakovredne onim, ki jih daje nemški zakon, razven tega pa niso niti te datjave garantirane, temveč obljubljen le v okviru razpoložljivih sredstev, bo to vprašanje težko urediti. Z ozirom, da je brezposelnih nemških podanikov v naši državi mnogo manj, ko naših v Nemčiji, ne bo združeno z znatnejšimi bremenami, ako prevzame država garancijo, da bodo dobivali nemški državljani pri naših borzah dela vsaj one podpore v polni izmeri, ki jih predvideva naša uredba. Če pa bi bilo potrebno, da se doseže reciprociteta, bi morala po našem mnenju naša država garantirati nemškim državljanom, ki postanejo v naši državi brezposelni, brezposelne podpore po nemškem zako-

nu in bi morala ta izplačila po javnih borzah dela seveda tudi iz svojega budgeta kriti. Če imamo v vidu, da išče in bo iskalo mnogo več naših delavcev dela v Nemčiji, nego obratno, se bo na ta način z malimi sredstvi mnogo storilo za naše državljanje v Nemčiji.

Ad 4. Vprašanje javne podpore in repatriiranja.

Tudi tozadevno je reciprociteta zelo važna, če mislimo na delavce, ki morda ne bi bili več člani zavarovalnih zavodov.

Priporočljivo pa bo, če se bo uredilo, da se odračunavanje ne bi vodilo direktno med posameznimi domovinskimi občinami, ki poslujejo pri nas čisto slabo, temveč v to svrhu ustanovljenimi centralnimi uradi v Nemčiji in naši državi.

Ad 7. Izseljevanje naših poljedelskih in sezonskih delavcev v Nemčijo naj se favorizira. Tu prihajajo v poštev predvsem sezonski in poljedelski delavci iz Prekmurja v mariborski oblasti, ki so se preživljali pred vojno s poljedelskim delom na veleposestvih, ki so pripadla po trianonski pogodbi pod Madžarsko.

Glede organizacije in zaščite svetujemo, da se skuša doseči normalno delovno pogodbo, kakor so jo imeli izseljenci, ki so šli v Francijo in da se postopa tudi pri organizaciji slično.

V ostalem spada k tej točki poročilo Borze dela v Celju, ki je pred leti zaposlilev prekmurskih delavcev v Nemčiji že posredovala.

Zadružni dan 8. julija 1928.

Kakor vsako leto, bodo tudi letos praznovali naše gospodarske organizacije svoj mednarodni zadružni praznik: »Zadružni dan«. Praznovali ga bodo letos šestič in sicer 7. in 8. julija 1928.

Konzumno društvo za Slovenijo se je obrnilo na našo Strokovno komisijo s posebnim dopisom, v katerem nas prosi, da bi izdali na vse naše podružnice direktive, naj pri proslavi Zadružnega dneva tudi strokovne organizacije čim aktivneje sodelujejo. Mi tej želji radi ugodimo in priporočamo vsem funkcionarjem in članstvu strokovnih organizacij, da se vabijo zadružnih organizacij polnoštevno odzovejo ter sodelujejo pri vseh prireditvah na Zadružnem dnevu, zlasti na shodih in obhodih.

Strokovna komisija je porabila to priliko priprave za praznovanje Zadružnega dneva, da je priredila v Ljubljani 21. junija skupno konferenco predstavnikov strokovnih in zadružnih organizacij. Konferenca, ki je

bila odlično obiskana, je imela nalog ugotoviti pogoje za sodelovanje strokovnih in zadružnih organizacij. Potek konference je pokazal, da smo se z reševanjem tega problema sicer nekoliko zakasneli, da je pa ta problem izredne važnosti za obe panogi našega gibanja.

Znana je stvar, da temelji vsa skrivnost velikega napredka delavskega gibanja v drugih državah baš v sodelovanju strokovnih in zadružnih organizacij. Če tega napredka pri nas ni zaznamovati v toliko meri kakor drugod, je to pripisati baš dejstvu, da tega najvažnejšega problema do danes še nismo povoljno rešili.

Kakor dajejo strokovne organizacije proletarskemu gibanju udarno moč, tako so zadružne organizacije navidezno sicer skromne zbiranke delavskega malega kapitala, v efektu pa predstavljajo zadružne organizacije finančno silo, ki je v stanju, če je zvezana z udarno močjo delavskega pokreta, voditi proletarske vrste od

napredka do napredka. Zato je vprašanje sodelovanja strokovnih in gospodarskih organizacij eksistenčno vprašanje njih in drugih.

Proletarski pokret, če naj bo zmogovit, mora biti organiziran, kakor moderna država. Kaj bi pomenila katerakoli država, če bi opirala vso svojo politiko le na svojo infanterijo? Se nikoli v zgodovini ni zmagala nobena država ali nobeno plemo in tudi noben azred, če ni imel poleg svoje bramone sile urejeno tudi svojo finančno politiko. In konec koncev, kaj bi pomenila armada, če bi bila sestavljena iz same infanterije, brez pomožnih tehničnih trup, brez težke in lahke artilerije, aeroplanov in trenskega parka.

Kakor se sicer ne more vsa ta stvar dobesedno primerjati, vendar so glavni elementi, kako naj bo organizacija sestavljena, v tem primeru vendarle podani. Naš delavski pokret je bil žalibog po vojni tako razparceliran, da je vsaka panoga svoje probleme zase rešavala. Strokovne organizacije so se zlasti v dobi pada-

nja denarne vrednosti trudile in trudile, da bi delavske mezde dohajale naraščajočim draginjam. Ali kolikor so danes pridobile na povišanju mezde, toliko ali še več je jutri zopet zvela draginja, ki se je med tem zopet zvišala. Gospodarske organizacije so pa med tem skušale sicer s premalimi sredstvi ustaviti draginjo, toda, ker niso imele za seboj celote pokreta, zlasti ne njega udarne sile, bi bile v tem boju kmalu dobesedno izkrmavale.

Povemo z vso energijo, da mora biti od poslej drugače. Glas tistih, ki vidijo položaj le eno ped pred svojim nosom, ne sme biti več upoštevan. Če je med strokovnimi in zadružnimi organizacijami kaj diferenc, se morajo na najboljši način izravnati in upostavljena mora biti medsebojna harmonija in sodelovanje in to brezpo-

gojno.

Letošnji zadružni dan mora biti mejnik iz slabšega na boljše. Mora! Zato poskrbite vsi, da bo letošnji Zadružni dan čim lepša manifestacija proletarskega udejstvovanja.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Mezdno gibanje v podjetju »Titan« v Kamniku

je prispelo do vrhunca. Tovarna je grobo kršila kolektivno pogodbo ter je naravnost zniževala mezde na način, da jim jih ni v celoti izplačevala. Strokovna organizacija »Savez Metalnih Radnika«, v kateri so po večini organizirani delavci »Titana«, je stavila novo kolektivno pogodbo, na katero pa podjetje ni odgovorilo. Ker se tak položaj ni mogel trpeti in kovinarji v »Titanu« se niso smatrali za brezpravne svinje in hlapce, so stopili v boj. Saj so čutili svojo moč, kot krepko organizirani in so dali upravi podjetja vedeti, da so ji prisluzili milijonske dobičke in zato ne marajo, da bi morali stradati.

Ker uprava podjetja vseeno ni marala gledati svojih delavcev kot enakovredne ljudi, ki zaslužijo za svoje delo pošteno plačilo, so stopili delavci v stavko.

Našlo se jih je sicer par, ki so se rajši pokazali kot sužnji in stavko kazijo, ali morali bodo sami prenehati, ker tovarna s par delavci ne more delati.

»Savez Metalnih Radnika« je pozval po izbruhu stavke vse delavce »Titana« s sledečim pozivom na solidarnost:

Delavcem v podjetju »Titan«!

Vaši tovariši profesionisti so bili radi trdovratnega zadržanja vodstva tovarne prisiljeni poseči po zadnjem sredstvu, ki ga delavec ima za svojo obrambo, to je po stavki.

Ti sodrugi, ki so ustavili delo, se ne bore samo za sebe, temveč oni so prijeli orožje v korist celokupnega delavstva zaposlenega v podjetju »Titan«.

Zato so trdno uverjeni, da smejo računati na solidarnost in simpatijo ostalih delavcev.

Nikdo naj se ne boji! Nikdo naj ne veruje grožnjam, s katerimi poedincem groze. Te grožnje

imajo samo namen, delavce uplašiti.

Za štrajkajočimi stoji organizacija **Savez Metalnih Radnika Jugoslavije.**

Živeli štrajkajoči! Živela solidarnost!

V boj! Do zmage!

Stavki se pridružujejo tudi ostali. Odločnost in zavest, da se bije pravična borba, prevladuje v vseh. Tovarna »Titan« pa poskuša dobiti stavkokaze. V »Jutru« od 19. t. m. je objavila oglas, da išče delavce.

Naj nikdo ne naseda temu oglasu in naj ne bo nikogar, ki bi šel in sam sebi pljunil v skledo.

Situacijsko poročilo o stavki kovinarjev v podjetju »Titan« v Kamniku.

Torek, 12. junija: Savez je odposlal na zahtevo delavcev ponoven dopis s kratkim rokom, v katerem se zahteva odgovor do 5. ure zvečer, je-li vodstvo pripravljeno ugoditi zahtevam delavstva in stopiti v razgovore. Ob pol 6. uri zvečer so se zbrali zaposleni profesionisti, katerim se je prebral pismen odgovor ravnateljstva, v katerem ono izjavlja, da ne more ugoditi zahtevam. Listki za tajno glasovanje se razdele. Rezultat: Od navzočih glasuje 81% za stavko, 19% glasuje proti.

Sklep: V sredo, dne 13. t. m. se od pol 8. do 8. ure zjutraj proglasi **protestna stavka** profesionistov, o čemur dobe zaupniki nalog, obvestiti ravnateljstvo. Ako ta poslednja intervencija ne pomaga, proglasi ob 8. uri zjutraj strokovni odbor **stavko profesionistov. Intervencija zaupnikov brez rezultata.**

Sreda, 13. junija: Profesionisti so se zbrali na določenem prostoru ter čakali do 8. ure. Od šestdesetih zaposlenih profesionistov se jih je šest izneverilo proletarski časti in potuhnjeno odidejo še nadalje tlačanit.

Med tem pa Savez poskuša s ponovno intervencijo v prisotnosti zaupnikov, opozoriti upravo podjetja,

da je moment resen in da si naj gospodje premislijo, dokler je še čas, se z delavci sporazumeti.

Ravnateljstvo ponižujoče odklanja vsak razgovor ter skuša z jalovo trditvijo prevalliti vso odgovornost na delavstvo. Zadnji poskus je ostal brez uspeha. **V imenu strokovnega odbora sporoči tajnik S. M. R. J., da od 8. ure naprej stopijo profesionisti po pravilih Saveza v redno stavko.**

Četrtek, 14. junija: Intervencija Inšpekcije dela v prisotnosti zastopnika Del. zbornice. Inšpektor dela g. ing. Baraga vpliva, da naj se nastali spor likvidira. Radi tmoglavosti uprave podjetja poteče tudi ta intervencija brez uspeha.

Ob pol 12. uri dop. se dogodi šaljiv dogodek. Iz stražne postojanke pobegne ključavničar Remc Anton. Do tega koraka ga zapelje njegova nevesta, ki mu grozi, da si bo izbrala drugega, ako bi on še nadalje vztrajal pri stavkajočih. Kot skesanega grešnika ga je nevesta peljala pred mojstra oddelka, g. Ule-ta, ki mu po očetovsko odpusti zagrešeni korak. Sam g. Ule pa zmoglavno dvigne glavo, da mu je uspešno enega postaviti na dilco ter si misli: »Tebe je že hudič vzel.«

Ostalim stavkajočim je dal ta dogodek mnogo komičnega komentarja na račun Device Orleanske.

Petek, 15. junija: Stavkajočim profesionistom se pridružijo strojni oblikovalci. Napredni Kamničani simpatizirajo s stavkajočimi. Klerikaleci spletarijo ter skušajo z vsemi umazanimi sredstvi braniti ogroženi kapital.

Sobota, 16. junija: Od stavkokazov je dvojica spoznala in se zavedla svojega početja ter pristopila v vrste stavkajočih. Navdušenje stavkajočih se stopnjuje. Uprava podjetja skuša z dopisi privabiti posameznike, da bi prišli nazaj v tovarno in postali krumirji.

Nedelja, 17. junija: Ljubljanski kovinarji prirede shod solidarnosti

za stavkajoče v Kamniku ter izrečejo popolno solidarnost z njimi.

Ponedeljek, 18. junija: Stavkajočimi se pridruži nadaljnih 20 delavcev pri strojih, kar izzove nepopisno navdušenje. Uprava podjetja namesti proti predpisom delavko pri avtomatstrojih ter bi ta korak imel skoraj slabe posledice, ker je prišlo njeno krilo med kolesa ter bi kmalu postala žrtev. **Peter Rupar gre dopoldne iskat s kolesom po Sloveniji stavkokaze.** Zvečer po delu zborovanje zaposlenih delavcev, kateri se izrečejo soglasno solidarno s stavkajočimi in bodo na takojšen poziv tudi oni delo zapustili.

Torek, 19. junija: Ostala dva delavca se pridružita stavkajočim. Peter Rupar prišel praznih rok domov. Na cesti se ga vsakdo izogne. Razpoloženje stavkajočih izvrstno. (Nadaljevanje sledi.)

RUDARJI.

»Političen« štrajk rudarjev v Hüttenbergu na Koroškem je zmogovito končal. Štrajk je trajal nekaj tednov. Ze pred kakimi 14 dnevi so se bili glavni funkcionarji z upravo montanske družbe pogodili. Toda, ko so prišli s koncesijami pred rudarje, so slednji premajhne koncesije enodušno odklonili in štrajk se je nadaljeval. Sedaj je borba končana in podjetniški biriči si gotovo ne bodo upali v prihodnje postopati z delavci tako kot pred štrajkom. Splošna politična ter socialnopolitična prava se bodo v smislu dunajskega sporazuma vpoštevala: stanovanja in deputati so delavcem v Hüttenbergu zajamčeni; vprašanje dopustov se bo dobrohotno uravnalo. Tudi ne bo radi štrajka nikdo preganjan. Delavci bodo čimprej začeli delati. Tako se varujejo socialnopolitični zakoni!

Demagogija meščanskih strank s starostnim zavarovanjem rudarskega in plavžarskega delavstva.

Demokratsko »Jutro« je dne 7. t. m. v članku »Za rudarje nimajo sr-

ca in denarja« med drugim navedlo tudi sledeče: »Ali se s takim postopanjem vzgajajo ljudje za ljubezen do domovine? Ali je to mogoče še v kakšni drugi državi?« Če še nikoli ničesar, tako je »Jutro« vsaj te besede prav napisalo.

Ali mi vprašamo jasno in odločno stranko, katere glasilo je »Jutro«, da nam in vsemu prizadetemu delavstvu pove, kdo je bil tisti, ki je to zavarovanje postavil na tako trhle noge, ker menda ni vedel, da je za ustvaritev vsakega zavarovanja predvsem potrebna finančna podlaga? Ali ni bil to njih pristaš dr. G. Žerjav, takratni vladni minister? Zakaj on takrat tega ni vedel, kar ve danes pisec omenjenega članka, ki je najbrž dr. J. Bohinjec, pristaš iste stranke.

Vpijete po časopisu, kaj ste dosegli za rudarje za razsodbo rudarskega razsodišča. Mi vam povemo, da nič drugega, kakor da ste prihranili podjetnikom na prispevkih za to zavarovanje 1 milijon Din letno in obenem omogočili ministru za rude in šume, da se bo poslužil čl. 116, 3. odst. Pravilnika, da se bodo pokojnine znižale za 41 odstotkov ali 328 Din mesečno pri 30-letnem članstvu. To stanje se bo pa z vsakim novim prirastkom upokojencev poslabševalo, tako da rudarji, ki že imajo 20-letno člansko dobo in še računajo na 10-letno delovno dobo, bodo dobili po 30-letnem članstvu reci in beri v najsmrenejšem slučaju Din 150 mesečno. To je delo meščanskih strank za rudarje.

Vpitje, da so klerikalci krivi poloma, drži le v toliko, da sedaj, ko so na vladi, kljub temu, da so imeli pred volitvami tako na široko odprto srce za to zavarovanje, niti z mezinem ne ganejo, da bi se to zavarovanje saniralo.

Ne mečite krivde eden na drugega, ker ste eden drugega vredni. Govorite o ljubezni do domovine! Kar ljubite jo; mi vam prepustimo, da jo ljubite, saj imate kot kapitalisti razloge, da jo ljubite — delavstvo jo pa nima zakaj!

Da pa ne boste mislili, da delavstvo samo ne razume, kako je to vprašanje rešiti, vam vsem demokratom in klerikalcem v naslednjem objavljamo spomenico, katero je delavstvo sprejelo na javnem protestnem zborovanju v Trbovljah, dne 7. junija t. l., ter poslalo na ministrstvo za rude in šume s prošnjo, da jo vi »demokrati« kot opozicijska stranka podprete in vi klerikalci kot vladna stranka izvedete. Če pa tega ne boste storili, potem pa bodite vsaj toliko značajni, vrzite krinko iz obraza in pokažite se v pravi luči — kot **izdajalci delavskih interesov.**

»Kr. ministrstvo za rude in šume v Beogradu.

Rudarsko delavstvo, zbrano na javnem protestnem zborovanju v Trbovljah dne 7. junija 1928, je sklenilo sledečo spomenico:

Delavstvo najodločnejše protestira:

1. Proti odloku ministrstva za rude in šume R. Br. 11.464 z dne 15. decembra 1927 o izvajanju osnutka nove uredbe o saniranju delavskega starostnega zavarovanja s 40-letno odmerjeno člansko dobo, ki se ga že izvaja od 1. februarja 1928 dalje, brez vsake zakonite podlage in poleg tega še brez vsake prehodne odobritve glavne skupščine.

2. Proti izvajanju čl. 119 osnutka nove uredbe sploh, ker ogroža vsako po pravilniku predvideno zavarovanje in daje možnost znižanja dajatev do one nizine, na kateri bi se utežna stabilnost finančne sanacije starostnega zavarovanja na podlagi dosedanjih prispevkov še le prikazala, s čemur bi to zavarovanje izgubilo vsako vrednost brez posebne koristi.

Z ozirom na to delavstvo zahteva:

1. Da naslovno ministrstvo poskrbi spet bratovskim skladnicam ono imovino, katera jim je bila v času vojne, proti volji takratnih delavskih zaupnikov in sploh proti volji delavstva, odvzeta ter porabljena za vojno posojilo in katera bi, ako bi se vrnila v valorizirani vrednosti, ki jo je izgubila vsled državne inflacijske

politike, mnogo pripomogla k sanaciji rudarskega starostnega zavarovanja.

2. Da se predvsem pri zakonitvi uredbe za starostno zavarovanje rudarjev upošteva po delavski delegaciji podane predloge, ki kažejo edini izhod k sanaciji tega zavarovanja.

3. Da se že dolgo izdelana uredba z odvojenimi predlogi glede 2-tretjinske večine v upravi predsedstva ter sanacije in prispevkov za pokojninsko blagajno in staro-vpokojenje čim prej zakoniti, ker je vsled odlašanja in zavlačevanja prišlo to zavarovanje na rob propada.

Trboveljska družba je v svojih konzumnih ustavila rudarjem kredit. To je suho poročilo, ki se sliši kot zlokoben, režeči smeh zbesnega kapitalizma, udarjajočega po rudarjih sedaj, ko se pripravata železniški podjetnik — ministrstvo saobračaja — in premoškopne družbe radi nabav premoža. Delo se je ustavilo, rudarji so brez zaslužka, otrocičem ni kaj dati za jesti in družba še zapre konzum. Treba bo zavzeti drugo pot. Konzumov podjetnikov, ki so ustanovljeni samo za to, da drže še z večjo močjo delavca v svoji oblasti, se treba izogibati. Delavske konzume treba imeti in ti delavcem v času boja ne bodo odrekli kredita.

Nesramna igra z življenjem rudarjev pri TPD. To, kar se pri nas z našim rudarskim delavstvom dogaja, to pa že daleko presega kanibalško trpinčenje sužnjev srednjeveške dobe, ter je mogoče samo v državi, kjer je pravni red tak kot pri nas. Trb. prem. družba in ministrstvo saobračaja kot največji odjemalec premoža, sta v večnem sporu. TPD se trudi, da proda železniški upravi svoj premož po čim ugodnejših cenah. Na drugi strani pa ministrstvo saobračaja nikdar denarja dovolj nima in se vsled tega vedno trudi doseči znižanje premožovnih cen. Ni prvi danes ta boj in ne zadnji med tema dvema tekmečema. Mi bi napram temu boju ne imeli ničesar, saj vsi poznamo oba, da sta eden drugega vredna, ko bi s tem delavstvo ne bilo tisti nesrečen predmet, katero mora vedno vse žrtve tega boja doprinesiti. Ali kakor hitro se ta boj prične, ustavi TPD vse svoje obrate in vrže vse rudarje na cesto in si misli, sedaj se pa le dajmo, zakaj rudarji z njihovimi družinami vred se lahko z zrakom preživljajo, meni (TPD) pri tem stradati ne bo treba in minister saobračaja se bo moral udati. Čudno pri vsem tem je to, da imamo v naši državi toliko zakonov in še več zandarjev, ki vsakemu delavcu, če samo malo preveč na glas pove, da je lačen, takoj usta zapre, a ves ta ogromen aparat pa ne vidi morilcev, ki dandnevno more na najbestialnejši način tisoče in desetisoče bednih nedolžnih rudarskih družin. Gospodje z obeh strani, izzivate grozno. Ti bedni s steklenimi očmi od lakote še trpijo, ali kadar stečejo o dobupa, takrat se bo njih bolezen maščevala nad vami grozno ter ne bo vprašala, kdo je nedolžen.

Zahvala. Podpisani Krautberger Anton se tem potom najiskreneje zahvaljujem vsemu delavstvu ter ostalemu občinstvu za številno udeležbo na zadnji poti moje predrage in prerano mi umrle žene. Istotako se zahvaljujem vsem rudarjem za njih izkazano požrtvovalnost v tem, da so mi darovali vsoto 829 Din ob priliki smrti moje žene. — Krautberger Anton, Zagorje.

Zahvala. Podpisani Šmon Franc se tem potom najiskreneje zahvaljujem vsem rudarjem za izkazano mi sočutje s tem, da so mi darovali vsoto 829 Din kot podporo v moji dolgotrajni bolezni. — Šmon Franc, Zagorje.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Štrajk, ki je dolgo trajal, in sicer pod zelo neugodnimi razmerami, pa je vendar zmagovito končal, je bil štrajk v industriji jute v Avstriji. Štrajkalo je 4000 delavcev in delavk. To delavstvo je bilo komaj do 50 odstotkov organizirano, okolnost, ki je najbrž podjetnike najbolj vzpodbujala, da so se postavili na znano staro trmasto stališče: najprej naj gredo delavci na delo in šele potem se bomo pogajali. Seveda so avstrijski delavci vseh strok prispevali k štrajkovni podpori, ker sicer polovica delavstva, ki ni bila organizirana, ne bi mogla dobiti podpore in štrajk bi bil

v malo dneh zlomljen. Ta štrajk je dobra šola, kako velikega pomena je solidarnost vsega delavstva. Ob enem pa tudi dokaz, da brez stavkovnega fonda ni podpore in da brez organizacije ni zmage.

LESNI DELAVCI.

Jože Berdajs:

Mladinsko gibanje pri nas in drugod.

V splošnem je treba omeniti, da mladinsko gibanje v Nemški Avstriji lepo napreduje vzporedno z ostalimi delavskimi organizacijami. Prednjači v tem oziru mladinska sekcija Zveze lesnih delavcev Avstrije. Vpoštevati je treba pri tem težkoče, ki se pojavljajo pri snovanju mladinskega gibanja. A vendar se razširja delokrog tega gibanja od dne do dne. Omenjena mladinska sekcija Zveze lesnih delavcev Nemške Avstrije obstoja že pet let in je ob priliki praznovanja petletnice svojega obstoja izdala precej obširno poročilo, iz katerega bomo priobčili v našem glasilu najvažnejše v izlečku. V poročilu niso navedene gole in suhe številke, ker se je morala sekcija boriti prva leta svojega obstoja z velikimi težavami in se je morala posvetiti zgolj organizatoričnim vprašanjem in delu. Ena največjih težav je pač bila ta, da je primanjkovalo sodelavcev, ki bi se posvetili izključno temu delu. Vsled tega se je statistično delo zamenjalo in so številni podatki, ki so sicer važni, izostali. Odslej bratska organizacija lesnih delavcev, oziroma mladinska sekcija polaga tudi na statistiko veliko pažnjo in se bo izpopolnila tudi ta vrzel.

Napredovanje mladinskega gibanja lesnih delavcev v sosedni državi pa tudi sedaj ne bo mogoče zadržati ali ovirati. To nam je porok, da se bližajo tudi za naše lesne vajence boljše razmere, a nam je obenem tudi v vzpodbudo, da se bo tudi pri nas gibanje razvilo in učvrstilo.

Mladinska sekcija lesnih delavcev v Avstriji je praznovala eltos 5-letnico svojega obstoja. Dne 15. marca 1923 se je zbralo 25 vajencev v Zveznem domu na Dunaju, ter je ustanovilo strokovno mladinsko organizacijo lesnih delavcev, kateri je prvo leto 1923 pristopilo 478 vajencev in plačalo 1343 prispevkov, leta 1924 pristopilo 403 vajencev in vplačalo 2430 prispevkov, l. 1925 pristopilo 436 vajencev in vplačalo 2574 prispevkov, leta 1926 pristopilo 560 vajencev in vplačalo 4335 prispevkov, leta 1927 pristopilo 633 vajencev in vplačalo 5237 prispevkov; v teh 5 letih je pristopilo 2510 vajencev in vplačalo 15.919 prispevkov.

Na Dunaju samem imajo 8 mladinskih podružnic. Nadaljne podružnice se nahajajo: Nižja Avstrija (Liesing, Krems, Wiener Neustadt, St. Pölten), Zgornja Avstrija (Steyr, Linz), Tirolska (Innsbruck), Salzburg, Štajerska (Graz), Koroška (Villach in Klagenfurt).

Blagajniško stanje sekcije mladinskih delavcev Zveze lesnih delavcev je znašalo koncem leta 1927 7000 šilingov (okrog 58.000 Din). Vpoštevati je treba, da bi bilo finančno stanje sekcije mnogo bolj ugodno, ako bi sekcija ne priredila važnih prireditvev, ki jo denarno zelo izčrpajo. Tako se je vršil 23. januarja 1927 v slavnostni dvorani lesne obrtne šole na Dunaju 2. avstrijski kongres lesne mladinske organizacije. Kongres je bil organiziran na prav poseben način. Tako so tvorili kongres odposlanci posameznih strokovnih šol lesne obrti. Vsak razred dunajskih nadaljevalnih šol (obstoja okrog 110 razredov) je odposlal po 3 delegate. Tako je bila to izrazita prireditvev mladine. Referenti so bili zvezni predsednik sodrug Adolf Pech in vajeniški referent dunajske delavske zbornice sodrug Anton Kimml. Kongres je sprejel važne sklepe, v katerih so se ponovile značajne zahteve vajencev. Dva meseca pozneje je bil predložen parlamentu predlog radi obveze, po kateri mora mojster (podjetnik) pridržati vajenca najmanj tri mesece po končani učni dobi. Predlog je bil po energičnem nastopu socialno-demokratskih poslancev uzakonjen.

Draga zdravila plačujete? Boljše je paziti, da bolezen sploh ne pride v hišo. Proč s škodljivci! Namesto prave kave pijte »Ziko«! Ime »Zika« zastopuje. Napišite to ime v nakupovalno knjižico in dobiti morate pravo »Ziko« v rdečih zavitkih.

ŽIVILCI.

Centralna uprava ZZDJ v Ljubljani je razposlala svojim podružnicam okoliščino z navodili, kako naj iste skušajo povzdigniti svoje članstvo in pojačiti zvezo s tem, da pritegno v organizacijo vse stroke, spadajoče v našo zvezo. Podružnice se pozivljajo, da gredo takoj na delo za pojačanje naših vrst, da se zamoremo čim uspešneje boriti za skupne pravice! — Tajnik.

Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani je na svojem sestanku 3. junija pokazala, da je ista v organizacijskem delu zopet oživela. Sodrugi, pojdemo na delo, da pokažemo, da nas trenutni poraz ne ubije, marveč izuči, da se znamo v bodoče bolje pripraviti na boj za naše pravice!

Mariborski pekovi, pomočniki vodijo že delj časa mezno gibanje. Gg. mojstri jih pa hočejo izigrati in odklanjajo njihove upravičene zahteve, vendar pa imajo sodrugi v Mariboru šance, kar dokazuje njihova 95% organizacija.

O nočnem miru v pekarnah, se je vršila v Zagrebu anketa.

Borba pekovskih pomočnikov, da se uvede nočni mir v pekarnah, datira gotovo iz onih časov, odkar je ta obrt nastala. Ali pri nas, čeravno obstoja nekaka socialna zakonodaja in čeravno je v principu prepovedano nočno delo, je v praksi to vsekakor drugače. Zakon o zaščiti delavcev, čeravno tega vprašanja dovolj jasno ne precizira, je vendar jasno povedano tam, kjer gre za mladostne delavce t. j. vajence. Ali tudi to se pri nas ne izvaja. Mladoletni delavci v pekovski obrti delajo stalno po noči in še poleg tega opravljajo druge posle po dnevu. Pri nas je znana stvar, če gre za kršitev socialne zakonodaje, tedaj se postopa proti kršilec z rokavicami.

Zagrebska zveza živilskih delavcev je potom Delavske zbornice zahtevala anketo, na kateri se naj to vprašanje reši. Anketa je bila sklicana in se je vršila 4. tm. ob 10. dopoldne v prostorih zagrebske Oblastne Inšpekcije Dela.

Na anketo so poslali svoje zastopnike veliki župan, župan mesta Zagreba, mestni fizikat, Zadruga pekovskih obrtnikov, Zveza živilskih delavcev Jugoslavije in Zveza delavcev živilske industrije in obrti.

Zastopniki Delavske zbornice in delavskih organizacij so zahtevali, da se odpravi nočno delo in da se uveljavljuje uredba o odpiranju in zapiranju obrti, ki določa 8-urnik in je proti nočnemu delu. Dokazali so težke razmere pekovskih delavcev vsled brezposelnosti v tej stroki, ki se z nočnim delom še pogoršava. Pekovski delavci padajo v tuberkulozo; kar ni nikako čudo, ako se vzame, da pekovski delavec že kot učenec-vajenec od svojega 12. in 13. leta pa do svoje smrti mora stalno delati vsako noč. Iz tega sledi nevarnost, da čez 10 let ne bomo imeli več nobenega sposobnega in zdravega pekovskega pomočnika. Pekovski pomočniki so obsojeni na kratko življenje, a poleg tega se imajo še neprestano boriti zoper vsemogoče bolezni, z brezposelnostjo itd. In pri vsem tem so prizadete tudi rodbine pekovskih pomočnikov.

Trditvev delodajalcev, da je nemogoče odpraviti nočno delo, ker se ne more kruh potem pravočasno dostaviti konzumentom, ne drži, ker je ta praksa že pri nas dokazala in dokazuje praksa, ki se sprovaja po celem naprednem svetu. Istotako ne drži trditvev, da se Zagreb ne more staviti v vrsto Dunaja, ker je znano, da ni nočnega dela samo na Dunaju, nego tudi v Berlinu, Parizu itd., in v vseh ostalih manjših mestih in vaseh. Čudno je vse to, da tega delodajalci nočejo priznati, ko so vendar bili sami pomočniki in se istotako borili za nočni mir.

Zastopniki delodajalcev so izjavili, da je odprava nočnega dela ne-

izvedljiva. S tem bi bili oškodovani delodajalci, ker bi poleg tega, da bi ne mogli pravočasno nuditi konzumentom kruha, bili izpostavljeni konkurenci malih delodajalcev iz bližnjih mest, ki bi pošiljali na zagrebški trg svoje pecivo.

Zastopnik Obrtne zbornice, pekovski obrtnik Ivankovič, je bil za nočni mir in pobija trditve svojih kolegov. Proti njemu so nastopali zastopniki zadruga pekovskih obrtnikov.

Anketa je trajala do pol ene popoldne in ni prinesla nobenega rezultata. Zastopniki velikega župana, župana mesta Zagreba in mestnega fizikata so se strinjali z izvajanjem zastopnikov Delavske zbornice, delavskih organizacij in zastopnikom Obrtne zbornice. Vendar, ker so pekovski delodajalci bili proti, ni prišlo do sporazuma.

Tako je bila anketa brez rezultata. Treba bo pa sklicati tako anketo tudi v Ljubljani in Mariboru, da vsa javnost sliši, kako se spoštuje določba zakona o zaščiti delavcev.

Ker je Uredba o odpiranju in zapiranju obratov postala pravomočna, zahtevamo od Inspekcije dela, da prisili delodajalce, da se ta Uredba točno izvaja. Zdravje in življenje delavcev je več, kakor profit, — ki bi se prav nič ne zmanjšal — pekovskih mojstrov. Mislim, da bosta velika župana mariborske in ljubljanske oblasti to vprašanje rešila v duhu Zakona o zaščiti delavcev in Uredbe o odpiranju in zapiranju obratov ter tako prepovedala nočno delo.

Vendar, da ne pozabimo, da delavcem kapitalisti prostovoljno ne bodo dali ničesar. Zato moramo svojo organizacijo okrepiti čim bolj tesno. Vsak mora biti organiziran. Ker le organizacija in tako združena in izvajana moč bo prisilila izkoriščevalce, da ugođe našim zahtevam. Vsako tarnanje, zabavljanje je zaman. Mi sami smo, ki si pletemo niti slabega ali povoljnega življenja. Zato pekovski pomočniki in vsi živilci, stopite v svojo organizacijo. Koliko moči, toliko pravice.

OBLAČILNI DELAVCI.

Zanimanje krojačev za organizacijo in za drugo.

Prejel sem po pošti vabilo za mesečni sestanek. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Držim se točno določene ure, a glej, v lokalni, kjer je bil sestanek napovedan, še ni bilo nobenega člana. Mislim sem, da sem se v datumu zmotil in grem domov pogledat vabilo. Na vabilu stoji današnji datum, S polurno zamudo pridem nazaj. Bilo jih je že deset in nato pride še vsakih 5 minut po eden. Predsednik otvori sestanek. Odbor poroča; in člani? Dva čititi romane o tolovaju mihi in njegovi ljubici Katri. Nekateri se razgovarjajo med seboj, govornike skoro nikdo ne posluša. O stvarih, ki se govorijo na sestankih, zve šele potem. Pri sestanku predsednik premišljuje, ako je še sploh potreba sklicevati mesečne sestanke, ker ni nobenega zanimanja zanje. Drugi dan srečam krojače ter jih vprašujem, zakaj niso prišli na sestanek. Odgovori so sledeči: nisem nič vedel, da je sestanek, imam »fuš«, sem imel randi, sem pozabil, kaj pa hočem hoditi, saj se tam vedno eno in isto govori itd. Pa ti pride praznik Telovo. Grem na izprehod, kjer se pomikajo po ulicah procesije in kaj vidim; ne samo vse ljubljanske krojače, temveč tudi one iz bližnje okolice, ki pasejo svojo radovednost. Še celo tiste, ki so si na delavski praznik 1. maja služili ob potu svojega obraza svoj vsakdanji kruh v delavnicah. Oni vidijo rešitev svojega socialnega vprašanja v raznih procesijah in se držijo gesla »Delaj in moli«, plačilo pa dobiš na onem svetu. Amen! Dokler bo zanimanje za strokovno organizacijo tako minimalno, nimamo pričakovati odrešitve delav. stamu.

Mezdno gibanje v oficirski zadrugi v Beogradu.

Pred kratkim je vodstvo oficirske zadruga obvestilo delavstvo, da je sklenilo znižati plače za 25%. Delavstvo kaj tacega od vodstva v tem

času ni pričakovalo. Kljub temu, da obstojajo v delavnici 3 krojaške organizacije, so se združili v eno organizacijo ter preprečili nakano vodstva, katero je bilo primorano, vsled energičnega nastopa vsega delavstva, staro tarifo še nadalje pripoznati. Mi sodrugom častitamo na temu uspehu.

Organizacija oblačilnih delavcev v Južni Afriki.

Naša Internacionala stoji že delj časa v zvezi z organizacijo v Južni Afriki (Witwatersrand Tailors Association). Njen tajnik je poslal sledeče informacijsko poročilo: V Juž. Afriki obstoji 7 organizacij oblačilnih delavcev, katere imajo skupno približno 3000 članov. V tej pokrajini živi okoli 1 1/2 milijona Evropejcev. Posamezni okraj, kjer obstoji oblačilna industrija, so precej oddaljeni eden od drugega in nimajo med seboj nikake zveze. Vsled tega toliko število organizacij. Poleg 1 1/2 milijona Evropejcev živi še 6 1/2 milijona domorodcev, kateri so večinoma poljedelci, a se polagoma industrializirajo in so materijal, katerega kapitalisti izkoriščajo in ga izrabljajo v mezdni bojih proti Evropejcem. Domorodci imajo šestino plače od Evropejcev. Vse organizacije vodijo Evropejci ter domorodcem ne prepuščajo vstopa v nje, dasiravno bi zadnji radi vstopili nje, dasiravno bi zadnji radi vstopili. Do važnejših mest profesijonistov črnici po zakonu sploh niso prepuščeni. V ondotni zakonodaji obstojita tudi dva zakona o zaščiti delavcev. Prvi je zakon o posredovanju, kateri pride v veljavo le tam, kjer obstoji organizacija delavcev in podjetnikov. Drugi pa je zakon o plačah. V krajih, kjer ni organizacije, zasliši državni urad delavce in delodajalce ter po tem določi plače delavcem, seveda vedno na škodo slednjim. Dolžnost Internacionale bo, da odstrani bojkot domorodcev od strani Evropejcev.

Oblačilna industrija v Nemčiji.

Oblačilna industrija v Nemčiji je v letu 1927 imela najboljšo konjunkturo po vojni. Moška konfekcija je bila zaposlena skozi celo leto, damska pa 10 mesecev s polnim in 2 meseca z nekoliko manjšim obratovanjem. Iz bilančnih poročil v gospodarskih časopisih, katena pa ne odgovarjajo popolnoma resnici v korist tvrdkam, posnemamo: Rekord je odnesla tvrdka C. in A. Breminkmeyer v Berlinu, katena je imela od 500.000 Mark kapitala kar 1.6 milijona Mark čistega dobička, tvrdka Bauer Sohn od 500.000 kapitala 166.000, torej 33 odstotkov. Danska konfek. tvrdka Grauman in Stern, Berlin, je izkazala 381.000 Mark čistega od glavnice 1.5 milijona Mark. Konfekcijske tvrdke perila so izkazale sledeče vsote čistega dobička: J. Eichenberg, Berlin 98.000 Mark, J. Elsbach in Co. Bielefeld v Berlinu 347.000 Mark od glavnice 2.000.000 Mark. In še vse polno tvrdk, katere so izkazale horendne dobičke. Delavstvu pa se ob vsaki priliki poje o slabi konkurenci in konjunkturi itd., samo da se mu trga njegove že itak male zaslužke. Dobro bi bilo, ko bi tudi naše jugoslovanske konfekcijske tvrdke objavile bilance in čisti dobiček, pa ne na ta način, kot ga opisuje s. Golouh v svoji socialni drami »Križa«.

MONOPOLCI.

Organizirajmo se. Prav mnogokrat se sliši od ene ali druge strani delavcev in delavk, da če bo izvoljen novi odbor, potem se vpiše mnogo delavcev v strokovno organizacijo. In res, prav po njihovi želji se je zgodilo. Novi odbor je bil izvoljen. Ali če vprašas sedaj enega ali drugega, zakaj se še ni vpisal v strokovno organizacijo, da bomo skupaj delali, kar je potrebno, da smo organizirani, pa mu pade prav brutalna beseda iz ust: »a, prmojduš, kaj pa je naredil odbor ali kaj more narediti?« Ah, saj vemo to sami, da odbor sam ne more mnogo narediti, ako ne stoji za njim člani. Zato vam vsem povemo, da strokovna organizacija ni zato, da bi sam odbor delal, ker odbor še ni organizacija. Organizacija moramo

biti mi vsi do zadnjega moža. Povemo pa tudi, da ni organizacija za to, da bo delila tisočake. Organizacija je za to, da članstvu v skrajni sili pomaga s podporo. Glavno pa za to, da se bori za interese delavstva, ker živimo v takšnem času, ko je treba organizacije, da si očuvamo to, kar smo imeli. Če pa je ne bo, nam vzamejo vse in bomo navadni sužnji. Če pa ne bomo organizirani, nimamo pravice govoriti, da se nam slabo godi. In če smo sposobni izvrševati ukaze, ki so nam v nesrečo in pogin, zakaj bi ne izvrševali to, kar je naše in nam v korist? Če molče ali škripaje z zobmi, ko nas nikdo ne sliši, moramo plačevati davke, zakaj bi ne bili člani strokovne organizacije, svoje ustanove, ki nam je v bran in v korist. Najbolj je zanimivo, kadar pade kaka ostrba beseda od višjega, tedaj se vse prekolne. Te kletvice pa nam prav nič ne pomagajo. Jeziti se in če se še tako, je vse zastonj, dokler ne bomo upoštevali v prvi vrsti sami svoje moči in se organizirali. Zatorej na delo. Organizirajmo se in naš položaj si izboljšamo.

STROJNIKI IN KURJAČI.

Strojnik in kurjač. Od 28. do 30. maja je zborovalo v Londonu vrhovno vodstvo internacional. zveze kovinarjev, ki je med drugim tudi razpravljalo o situaciji **mašinistov in kurjačev**. Šlo je za to, ali naj postanejo mašinisti in kurjači samostojni v internacionali ali inaj se priključijo internacionalni kovinarji. V ta odbor so bili izvoljeni tovariši: od mašinistov in kurjačev: Schlichting in Balling, od kovinarske internacionale pa Brandes (Nemčija), Stein (Avstrija), Kaufmann (Čehoslovaška). Ta odbor je prišel do sporazumljenja, vendar pa se še ni izvršil noben sklep, ker mora prej vsak v svoji državi obvestiti svoje centrale in podružnice.

Strojniki in kurjači pozor! Večkrat prihajajo pritožbe od naših kolegov od več strani, da podjetniki zaposlujejo pri parnih strojih in kotlih ljudi, ki nimajo predpisanega državnega izpita bodisi za kurjača ali strojnika; to pa zato, da podjetnikom ni treba nastavljati mašiniste in kurjače, temveč cenene moči po 3 do 4 Din na uro. Pozivljamo tem potom nadzorno oblast, da vse take podjetnike opozori na svoje predpise, eventualno prisili, da se po njih ravna. Naša stanovska organizacija bo na to strogo pazila in v bodoče prišla z imeni dotičnih podjetij na dan. **Legimacije za člane so gotove in jo vsak član dobi na prihodnjem mesečnem zborovanju.**

Službe v ljubljanski oblasti išče: 14 strojnikov in 11 kurjačev.

Udruženje strojnikov in kurjačev v Ljubljani. Radostno presenečen sem pred kratkim zvedel, da se snuje, odnošno da se je ustanovila organizacija strojnikov in kurjačev za Slovenijo, kar smatram za pojav, ki je neprecenljive vrednosti v razvoju naše industrije, katena seveda tiči še v otroških čevljih. Nekoč, pred leti namreč, pred preobratom, ni bilo tako in razmah naše industrije je bil povsem dovoljen; pričakovali smo lepših časov in zadostnih zaslužkov v dobrobit nas samih in takozvane domovine. Osvojenost pa nam je prineslo razočaranje, v katerem se še danes ne moremo orjentirati. Mesto napreka, ki bi bil nujno potrebe v sestavi, opazamo, da se sistematično uničuje še tiste skromne začetke razvoja, o katerih smo sanjali najlepše sanje za bodočnost. Famosne nacionalizacije najboljših podjetij so nam izpodkopale korenine razvoja in danes se suši mozga oropano drevje, pričakujoč, da ga inozemska sekira neusmiljeno podre. Bodimo odkriti! Nesposobni smo! Tako administrativna, kakor tehnična uprava naših podjetij je pod ničlo! Dovolj imamo širokoustnežev, nimamo pa strokovnjakov in zato ne gre in še dolgo ne bo šlo.

Toda to so vprašanja in teorije, za katere bi se morali drugi zanimati, predvsem tisti, ki imajo davčni vijak v rokah in kateri bi, če bi ne bili Jugoslovani, moč lahko na prstih zračunali, koliko časa se bo dal ta vijak

še nategovati. Nas, kot prizadete delojemalce, zanima bolj, kam bomo prijadrali, če bodo naši delodajalci tudi v bodoče tako brezobzirno izkoriščali takozvano svobodo, kakor so to delali doslej. Tri četrtine parnih in mehaničnih obratov obratuje v naši državi brez sodelovanja odgovornih naobraženih strokovnjakov. Vsak lajik si lahko predstavlja varnostne razmere, ki v takih obratih vladajo; nihče pa ne računa z zlimi posledicami, ki jih tako stanje povzroča tako za delojemalce kakor za podjetja, ki sistematično propadajo, nezavedajoč se, da je v prvi vrsti pomanjkanje tehničnih strokovnjakov glavni povod propadanja. Možje, ki so to stanje spoznali, so si naredili hvalevredno nalogo, da mu v interesu celote odpomorejo. Udruženje strojnikov in kurjačev bo, če se bo zavedalo svoje misije in svojih vzvišenih občeokoristnih nalog in bo iste brezobzirno vršilo, izdatno pripomoglo h konsolidaciji brezupnih razmer, ki danes na žalost vseh prizadetih vladajo v naši industriji.

Sušmarstvo mora v naših vrstah brezpogojno zginiti. Oporo zato imamo — hvala našim neurejenim razmeram — še v veljanem avstrijskem zakonu, ki je tako točen, da njegova izvedba omogočuje takojšen preokret v današnjem kaosu nezavedajočih se podjetij in državnih nadzornih organov, ki so napram vsemu in povsod slepi in gluhi.

Udruženje strojnikov in kurjačev bo moralo, v eprestanem stiku z ostalimi v poštev prihajajočimi strokonimi organizacijami, vršiti najstrožjo in brezobzirno kontrolo nad podjetji, ki pri svojem obratovanju izrabljajo parno ali mehanično silo, da se ta izraba vrši edino in izključno pod nadzorstvom odgovornih in izprašanih strokovnjakov.

Natančna revizija vseh v poštev prihajajočih obratov po zato poklicani oblasti bo sijajno dokazala, da naš apel ne sme ostati vpitje zgubljenca v puščavi, temveč da je **remedura** nujno potrebna in neodložljiva. Le čevljar naj urejuje svoja kopita.

Če pa se ta, splošnemu nerednemu gospodarstvu odgovarjajoči poziv realizira, potem je sveta dolžnost vsakega strojnika in kurjača, ki to še ni storil, da nemudoma prijavi svoj pristop udruženju in da točno izvaja od istega izdana navodila.

V lažje razumevanje sedanjih neznosnih razmer bomo v bodočih številkah objavili prevod še veljavnega avstrijskega zakona v trdem prepričanju, da ga bodo naši stanovski tovariši uvaževali in točno njegovo izvedbo nadzorovati. Vodstvo organizacije jim bo tozadevno vedno na razpolago.

Zavedajmo se vsi, da je le v **ednosti moč!**

Redno mesečno zborovanje strojnikov in kurjačev se vrši dne 1. julija ob 9. uri dopoldan v salonu hotela »Lloyd« na Sv. Petra cesti. Stanovska dolžnost je, da se tega zborovanja sleherni strojnik in kurjač udeleži!

Vič pri Ljubljani.

V nedeljo, dne 1. julija prirede združene socialistične organizacije na lepem senčnatem vrtu »Zadružnega doma« vrtno veselico s pestrim programom, kakor srečolov itd. Eventuelni čisti dobiček je namenjen za zgradbo prepotrebne dvorane. Opozarjamo že danes vse ljubljanske organizacije, da na ta dan ne prirejajo drugih prireditev. Vabimo vse sodruge, da nas obiščejo. Pokažimo, da smo solidarni in disciplinirani. Za dobro pijačo in jedila, tudi za abstinence, skrbi in jamči vodstvo gostilniške zadruga, ki je v rokah vičanskega delavstva. Torej 1. julija vsi na Vič!

Veselični odbor.

»Žrtev nikoli sitega kapitala.« Pod tem naslovom smo v zadnji številki delali enemu naših pristašev krivico. Prizadeti se je zgledil v našem uredništvu in odločno zanikal krivdo iznešenih očitkov. Zlasti je bil krivičen očitek glede vina. Mi to radevolje popravljamo in prosimo dopisnike, da nas v bodoče nepristransko informirajo.